

Makeisverolla ei ollut vaikutusta makeisten kulutukseen

Makeisvero otettiin käyttöön makeisille ja jäätelölle vuoden 2011 alusta. Virallinen perustelu oli kerätä verotuloja, mutta poliittisessa keskustelussa selvä tavoite oli ohjata kulutusta terveellisempään suuntaan. Makeisvero nosti selvästi makeisten kuluttajahintoja, mutta se ei vaikuttanut makeisten kysyntään. Toisaalta vuonna 2014 virvoitusjuomavero nousi sokerillisille juomille, mutta sokerittomat juomat jäivät alemmalle verotasolle. Tämä muutos alensi sokerillisten juomien kulutusta ja ohjasi kulutusta sokerittomiin juomiin. Onnistunut terveellisiin tuotteisiin ohjailu näyttääkin vaativan riittävän läheisen terveellisempien tuotteiden ryhmän olemassaolon.

Nämä tiedot selviävät tuoreesta Palkansaaajien tutkimuslaitoksen raportista, jonka tekijät ovat tutkimusjohtaja Tuomas Kosonen ja Riikka Savolainen (King's College, Lontoo). Tutkimuksessa oli käytössä S-ryhmältä saatu, useita satoja miljoonia havaintoja käsittävä aineisto, jonka avulla voidaan verrata makeisten, jäätelön ja virvoitusjuomien sekä makeisverottomien tuotteiden hintoja ja kulutusta. Aineisto kuvaa kattavasti makeisten kulutusta Suomessa. Aineisto yhdistettynä käytössä oleviin makeisveron muutoksiin johtaa tieteellisesti laadukkaaseen analyysiin, joten tuloksia voi pitää melko luotettavina ja edustavina.

Tulosten mukaan vuonna 2011 käyttöön otettu makeisvero siirtyi suunnilleen täysimääräisenä kuluttajahintoihin. Veron vaikutus jäätelön hintaan oli muita makeisryhmiä suurempi ja virvoitusjuomien hintoihin muita ryhmiä pienempi. Yhteensä veron käyttöönotto vuonna 2011 ja veron korotus vuonna 2012 johtivat keskimäärin noin 10 prosenttia korkeampiin makeisten kuluttajahintoihin.

Koska makeisverolla oli selkeä vaikutus niiden kuluttajahintoihin, voisi olettaa, että myös makeisten, jäätelön ja virvoitusjuomien kulutus olisi muuttunut veron seurauksena. Näin ei kuitenkaan tapahtunut. Tutkimus näyttää hyvin selkeästi, että vuosien 2011 ja 2012 veromuutoksilla ei ollut vaikutusta näiden ryhmien tuotteiden kulutukseen.

Tulokset koskien vuoden 2014 veron korotusta sokerillisille juomille poikkeavat aiemmasta. Tässäkin tapauksessa sokerillisten virvoitusjuomien hinnat nousivat noin 10 prosenttia, mutta nyt myös niiden kulutus aleni selvästi. Tutkimuksen analyysi osoittaa, että tässä tapaukses-

sa kulutus reagoi, koska kuluttajat pystyivät välttämään veron siirtymällä sokerittomiin virvoitusjuomiin, jotka ovat hyvin samankaltaisia sokerillisten virvoitusjuomien kanssa, mutta joihin veronkorotus ei kohdistunut.

Tämä tutkimus on osa laajempaa kulutusverojen vaikutuksia tutkinutta kirjallisuutta. Melko yleinen tulos esimerkiksi arvonlisäverojen vaikutuksista on, että kysyntäjoustot ovat varsin pieniä eli kulutus ei reagoi herkästi verojen aiheuttamiin hintamuutoksiin. Tutkimuksemme tukee tätä havaintoa. Tässä tutkimuksessa ja aiemmassa kirjallisuudessa esitetyt tulokset puoltavat alennettujen arvonlisäverokantojen nostoa, mutta ne eivät tue laajoille tuoteriikseille asetettuja valmisteveroja, joilla pyritään ohjailemaan kulutusta terveellisempään suuntaan. ■

LISÄTIETOJA

Tuomas Kosonen, tutkimusjohtaja, PT
puh. (09) 2535 7333, 040 9402 336
tuomas.kosonen@labour.fi

JULKAISU

Tuomas Kosonen ja Riikka Savolainen
Makeisveron vaikutus makeisten hintoihin ja kulutukseen
Palkansaaajien tutkimuslaitos,
Raportteja 38, 2019.